ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ:

НОВАЦІЇ, ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

Запоріжжя

2026

Анастасія Оськіна
Світлана Доброскок
ШВИДКОЧИТАННЯ ЯК СКЛАДОВА ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ 125

Маргарита Пасько
Алла Курінна
РОЗВИТОК РИТОРИЧНИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ 128

Ніна Погрібняк
ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 130

Юлія Почепа
Тетяна Соловйова
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ 133

Наталія Приходькіна
ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ 135

Жанна Рагріна
ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ 138

Михайло Савчин
Наталія Заверико
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ОСІБ, ЯКІ ПЕРЕЖИВАЮТЬ ГОРЕ 141

Олена Самсонова
Альона Стрибицька
STEM-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 144

Олена Самсонова
Галина Стрілець
ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 146

Олена Самсонова
Тетяна Яцька
ДИДАКТИЧНА ГРА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ. 149

Тетяна Семененко
КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРЕДМЕТІВ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЦИКЛУ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДІТЕЙ З РАС 151

Ольга Сергєєнко
ПРОФЕСІЙНЕ ЗРОСТАННЯ ВИКЛАДАЧА: ЯК ЗРОБИТИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕ ФОРМАЛЬНІСТЮ, А РЕАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ 154

Христина Середа
Олексій Чижмотря
РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ РЕДАКТОРІВ ЕЛЕКТРОННОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ ОСВІТИ 157

Олеся Слижук
АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ 5-7 КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ 160

Марина Собкалова
Алла Курінна
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ ЛОГОПЕДА 161

конструктивного функціонування в умовах високоінтенсивної психоемоційної напруженості, що перетворює здатність до саморегуляції та збереження цілісності на ключову метакомпетентність сучасності.

Список використаних джерел

1. Кокун О. М., Мельничук Т. І. Резилієнс-довідник : практичний посібник. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2023. 25 с.

2. Лазос Г. П. Резільєнтність: концептуалізація понять, огляд сучасних досліджень. *Актуальні проблеми психології*. Том 3: *Консультативна психологія і психотерапія*. 2018. Вип. 14. С. 26–64.

3. Саутвік С. М., Чарні Д. С., ДеП'єрро Дж. М. Резилієнтність: мистецтво долати найбільші виклики життя / пер. з англ. І. Куришко, О. Антошин. 3-тє вид. Львів : Манускрипт, 2024. 400 с.

4. Taylor Z., Eisenberg N., Spinrad T. & Widaman K. Longitudinal relations of intrusive parenting and effortful control to ego-resiliency during early childhood. *Child development*. 2013. vol. 84, is. 4, pp. 1145–1151. URL: https://doi.org/10.1111/cdev.12054.

Жанна Рагріна
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки,
радник ректора з питань міжнародної діяльності,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
(м. Запоріжжя, Україна)

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Стратегічна домінанта модернізації системи медичної та фармацевтичної освіти полягає у формуванні комплексної професійно-суб'єктної готовності майбутніх фахівців медико-фармацевтичного профілю до ефективної життєдіяльності в умовах динамічної трансформації галузі охорони здоров'я. Підготовка здобувачів спрямована на опанування та імплементацію передових інноваційних технологій (цифровізація медицини, телемедицина, високотехнологічне діагностичне обладнання), що вимагає високого рівня технологічної компетентності та адаптивності.

Процес формування професійної ідентичності як відчуття приналежності до медичної спільноти для іноземних здобувачів ускладнений подвійною адаптацією – до медичного дискурсу та до соціокультурних особливостей країни навчання. Емоційний інтелект є своєрідним медіатором, що допомагає майбутньому фахівцеві медико-фармацевтичного профілю інтегрувати свій етнокультурний досвід у професійні стандарти країни навчання, запобігаючи кризі ідентичності, й розвинути в собі здатність до емпатії та розпізнавання емоцій пацієнта; а також виступає внутрішнім ресурсом, що забезпечує

саморегуляцію (здатність опановувати стрес в умовах інтенсивного навчання та клінічної практики) та емпатію (розуміння емоційного стану пацієнта, що належить до іншої лінгвокультури).

Емоційний інтелект визначають як інтегральну властивість особистості розпізнавати, розуміти, контролювати, регулювати власні емоції та емоції інших і використовувати ці здатності для досягнення життєво важливих цілей [1, с. 53].

У площині наукових досліджень виокремлюють такі компонентами емоційного інтелекту:

– пізнання себе (усвідомлення своїх емоцій, упевненість у собі, самоповага, самоактуалізація, незалежність);

– навички міжособистісного спілкування (емпатія, міжособистісні взаємини, соціальна відповідальність);

– здатність до адаптації (розв'язання проблем, зв'язок з реальністю, гнучкість);

– управління стресовими ситуаціями (стійкість до стресу, контроль за імпульсивністю);

– переважний настрій (щастя, оптимізм) [2, с. 363–388].

Професійна ідентичність майбутнього фахівця медико-фармацевтичного профілю неможлива без успішної комунікації з пацієнтом, а для іноземного здобувача слово часто є дефіцитним ресурсом і тоді актуалізується роль внутрішнього стрижня (у ситуаціях, коли бракує вербальних засобів, емоційний інтелект підказує невербальні рішення – зчитування міміки пацієнта, трансляція спокою та впевненості через інтонацію тощо). Здобувач починає ідентифікувати себе як фахівця не тоді, коли вивчає всі терміни, а тоді, коли відчуває, що може встановити контакт із людиною, адже медична професія тримається на емпатії та відповідальності й без емоційного підґрунтя професійна ідентичність стає лише формальним набором маніпуляцій.

Розвиток компонентів емоційного інтелекту (сприйняття, розуміння та управління емоціями) дає змогу іноземним майбутнім фахівцям медико-фармацевтичного профілю мінімізувати когнітивний дисонанс, що виникає при розбіжності їхніх власних культурних установок із професійними стандартами країни перебування. Професійна ідентичність зміцнюється тоді, коли іноземний здобувач починає відчувати емоційний резонанс з професійним середовищем, що є неможливим без високого рівня емоційної чутливості.

Вивчення мови професійного спілкування стає майданчиком для тренування емоційного інтелекту – так, використання інтерактивних методів (аналіз деонтологічних кейсів, моделювання діалогу з «важким» пацієнтом) дає змогу іноземному здобувачеві вищої медичної освіти засвоїти мовні формули співчуття та підтримки, навчитись ідентифікувати приховані емоційні стани співрозмовника сформувати стійку професійну позицію, що базується на гуманістичних засадах.

Формування емоційного інтелекту виконує такі функції в професійному становленні майбутнього фахівця медико-фармацевтичного профілю:

– комунікативно-адаптивну, що полегшує встановлення довірливих

відносин у системі «лікар – пацієнт», де вербальні засоби часто обмежені мовним бар'єром, а невербальні (емоційні) виходять на перший план;

– захисну (антидиструктивну) – профілактика емоційного вигорання на етапі навчання, коли здобувач ідентифікує себе як «лікар», володіє навичками емоційної відстороненості без втрати людяності;

– інтегративну, яка об'єднує теоретичні медичні знання з ціннісними орієнтаціями професії.

Іноземні студенти постійно перебувають під тиском стресогенних чинників: мовний бар'єр, академічне навантаження, відсутність звичної соціальної підтримки, а високий рівень емоційного інтелекту, навички саморегуляції) сприяють виробленню психологічної стійкості, що дає змогу здобувачу трансформувати негативні емоції в конструктивний досвід, зберігати професійну спрямованість. Емоційний інтелект акумулює норми, роблячи їх частиною особистості здобувача, що дає йому змогу, не втрачаючи власної гідності, зрозуміти етичні нюанси, властиві саме цій культурі.

Емоційний інтелект стає внутрішнім стрижнем, навколо якого кристалізується професійна ідентичність іноземного здобувача – майбутнього фахівця медико-фармацевтичного профілю. Розглянемо етапи формування емоційного інтелекту в контексті професійної ідентичності майбутніх фахівців медико-фармацевтичного профілю (табл. 1).

Таблиця 1

Етапи формування емоційного інтелекту в контексті професійної ідентичності майбутніх фахівців медико-фармацевтичного профілю

Етап формування	Роль емоційного інтелекту	Результат для ідентичності
Адаптація	Управління стресом та страхом помилки	Збереження мотивації до професії
Взаємодія	Розвиток емпатії та соціальної чутливості	Відчуття себе своїм у медичній спільноті
Інтеграція	Узгодження особистісних та професійних цінностей	Сформована стійка позиція «Я – медичний працівник»

Таким чином, в контексті професійної підготовки іноземних фахівців медичного профілю емоційний інтелект виступає базовою детермінантою трансформації знань у цілісну професійну ідентичність, а за відсутності розвиненої емоційної компетентності фахова діяльність лікаря нівелюється до рівня репродуктивного виконання алгоритмізованих інструкцій, позбавлених особистісного сенсу та адаптивної гнучкості. Тому розвиток емоційного інтелекту майбутніх медиків-іноземців є одним із важливих напрямів їхньої професійної підготовки, оскільки забезпечує перехід від механічного засвоєння знань до глибокого внутрішнього прийняття професійної ролі, а високий рівень емоційного інтелекту стає гарантом того, що майбутній лікар зможе ефективно функціонувати в умовах мультикультурного медичного простору, зберігаючи цілісність своєї професійної ідентичності.

Список використаних джерел

1. Зарицька В. В. Самоконтроль емоцій як детермінанта стресостійкості. *Вісник ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Психологія*. 2015. Вип. 50. С. 101–113.

2. Bar-On R. Emotional Quotient Inventory (EQ-i): Technical Manual. Toronto: Multi-Health Systems, 1997. 232 p.

Михайло Савчин
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 231 «Соціальна робота»,
Запорізький національний університет
(м. Запоріжжя, Україна)

Наталія Заверико
кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти,
Запорізький національний університет
(м. Запоріжжя, Україна)

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ОСІБ, ЯКІ ПЕРЕЖИВАЮТЬ ГОРЕ

На четвертий рік повномасштабної російсько-української війни громадяни України зазнають комплексних втрат, серед яких руйнація домівок, втрата професійної ідентичності та деструкція стабільних соціальних зв’язків. Вимушене масове внутрішнє переміщення зі сходу, де є найбільш активні бойові дії або еміграція за кордон, що створює додатковий стресовий фон, проте найважчим випробуванням залишається втрата близької людини.

В українському суспільстві слово «втрата» часто використовується як метафора та евфемізм замість прямого слова «смерть». Це робиться для того, щоб висловити співчуття у м’якшій, більш дбайливій формі та визнати факт того, що сталося.

У науковій літературі втрату розмежовують на первинну та вторинну. Первинна втрата стосується безпосередньо факту смерті та охоплює два виміри це фізичне зникнення присутності людини та розрив унікального емоційного зв’язку з померлим.

Вторинна втрата є наслідками смерті близької людини і зачіпають різні сфери життя. Серед них виокремлюють соціальні та рольові втрати, що означають зміну ідентичності й статусу (наприклад, набуття статусу вдови чи сироти), практичні та матеріальні, які охоплюють втрату фінансової опори або людини, що виконувала побутові функції, а також символічні та психологічні, що включають руйнування спільних планів і мрій, підрив відчуття безпеки, самовпевненості та навіть релігійної віри [1].

Що ж стосується поняття «горя», то горе – це внутрішня реакція чи відповідь людини на втрату. Це глибоко особистий досвід, який виходить за рамки не одних лише емоцій таких як сум або гнів і є складним комплексом